

סוגיא ד'

תשביתו (חלק א')

א. אופי המצוה

שמות (י"ב:ט"ו), **גמ'** ד: ["תנן התם..."] - ה. [עד "... אדם תולד", "רבא אמר מהכא... לאכילת מצה"]
רמב"ן ד: (ד"ה ומה שהקשו), **ר"ן** א. בדפי הרי"ף (ד"ה הרי שאמרה), **שו"ת אחיעזר** (חלק ג' סימן א' אות ג')²
שו"ת מהרי"ק (ס' קע"ד:ד')³, **מנחת חינוך** (מצוה ט' אות א' ד"ה והנה, או דילמא, ומדברי, והנה, ולפי מה שכתבנו לעיל)⁴, **חידושי רב חיים הלוי** (הל' חו"מ א:ג)
תוס' ד: (ד"ה מדאורייתא) [עד "... לא מהני ביטול"], **רא"ש** (א:י') [עד "... שיהא מצוה לברך עליו"]
רמב"ם הל' חו"מ (ג:ח), **ראב"ד** שם]

רש"י ד: (ד"ה בביטול בעלמא), **גמ'** יב: ["איתיביה רבינא... בכל דבר"], **רש"י** שם (ד"ה שלא בשעת ביעורו),
גמ' ד: ["דכולי עלמא... לביעור"], **רש"י** שם (ד"ה שבעת ימים), **תוס'** שם (ד"ה וכתב), **מנחת חינוך** (מצוה ט'
אות א' ד"ה אך לכאורה, וגם לפירוש רש"י [עד "... שפיר הוי עשה"])

רמב"ם הל' חו"מ (ב:א-ב, כותרת⁵ מצוה ב'), **מנחת חינוך** (מצוה ט' אות א' ד"ה והנה מדברי הר"מ), **רמב"ם**
הל' תמורה (א:א) [עד "... ושני לאוין"], **שו"ת שאגת אריה** (סימן פ"ב)⁶

ב. מחלוקת ר' יהודה וחכמים

משנה כא. ["ר' יהודה... עד הסוף"], **שו"ת מהרי"ק** שם⁷, **מנחת חינוך** (מצוה ט' אות א' ד"ה ואין ענין זה)
גמ' כז: ["ר' יהודה אומר... יכול להשביתו"], **מקור חיים** (ס' תל"א הקדמה ד"ה לכן נראה)⁸ [עד "... מ"מ לא מקיים מ"ע"]
משנה תמורה לג: ["ואלו הן הנשרפין... ישרף"], לד. ["כל הנקברין... לא יקברו"], **גמ'** שם ["כל הנקברין... אפרן מותר"], **תוס'** שם לג: (ד"ה הנשרפין) [עד "... הלך אסוריה"]
גמ' כא: ["ומותר בהנאה... אפילו לאחר זמנו"], **חי' רבינו דוד** שם (ד"ה דאמר רבא) [עד "... אפרן מותר], והערה י"ב [עד "... וכמו שכתבו האחרונים"], **מקור חיים** (תמ"ה:א') ["והנה בעיקר הדין... הרי נעשה מצותו"], **שו"ת אבני מילואים** (סימן י"ט)⁹
גמ' כא: ["ולא יסיק בו... קמ"ל"], **תוס'** שם (ד"ה בהדי), **טור** או"ח (תמ"ה) ["אבל ליהנות... אפרן אסור"]

¹ =Nature

² See below

³ See below

⁴ While the other paragraphs are consecutive, this last paragraph is a little later in the אות

⁵ =the Rambam's הקדמה to חו"מ הל' חו"מ where he lists and formulates the various מצות which are relevant to this section

⁶ See below

⁷ See below

⁸ This פ"ב is on my desk

⁹ See below

שו"ת אחיעזר חלק ג סימן א

די"ל דס"ל להר"ן כיון דמבטל מחמת איסורו שיאסור בהנאה אח"כ מהני הבטול שלא יעבור על מ"ע דתשביתו גם קודם שחל איסורו"נ, דבכה"ג בגלוי דעת בעלמא סגי.

שו"ת מהרי"ק סי' קע"ד אות ד'

שהרי לא הקפיד' תור' אלא שלא יהא לו חמץ ברשותו וכדדרש ר"ע: "איזה השבתה שהיא בבל יראה ובבל ימצא? הוי אומר זה שריפה", כלומר בשיש לו חמץ צריך לשורפו וכשאינ לו אין לך בל יראה ובל ימצא גדול מזה, וכן כתב ר' פרץ בתוס' דפסחים דלאו דבל ירא' ובל ימצא ניתק לעשה דתשביתו, וא"כ פשיטא שאין עיקר המצוה אלא שלא יהא מצוי משבעה ולמעלה, ומשום כך צריך שריפה לר"ע דאז אינו נמצא כלל, וא"כ (כשמבערו) קודם שבע' לכשיבא שעת שבע' מקיים הוא עשה דתשביתו בשעתו כיון שהגיע שעת שביעי והרי אין לו חמץ, דאטו מי שאין לו חמץ כלל ואפי' פסק חמצו ל' יום קוד' הפסח יצטרך לקנו' חמץ כדי לשורפו ולקיים מצו' דתשביתו? אלא ודאי דבר פשוט דאין לך השבתה גדולה מזו, ומש"ה אפקי רחמנה בלשון בל ירא' ובל ימצא ולא אפקי בלשון שריפה.

שו"ת שאגת אריה (ישנות) סימן פ"ב

הא אמר בריש פרק קמר דפסחים דבין בבתיים בין בגבולין עובר על כל א' בשני לאוין אלו דבל יראה ובל ימצא, וא"כ לא אתי חד עשה דתשביתו ועקר תרי לאוי, דהכי אמרינן רפ"ק דתמורה (ד' ד) א"ל אביי וכל לאו שניתק לעשה לא לקי והא מימר לאו שניתק לעשה ולקי דתנן לא שאדם רשאי להמיר אלא שאם המיר מומר וסופג את המ' ומשני ה"ל תרי לאוי וחד עשה ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוי וה"נ נימא הכא.

שו"ת אבני מילואים סימן י"ט

ולענ"ד נראה דחמץ אפרו מותר להרמב"ם, דבתוס' סוף תמורה [לג, ב ד"ה הנשרפין] כתבו הטעם דנשרפין אפרן מותר משום דכבר נתקיים בהן מצות שריפה ואין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו אבל נקברין במלתייהו קיימו באיסוריהו ואפי' באפרן ע"ש, וכיון דגרסת הרמב"ם בדברי חכמים אף מפרר וזורה לרוח וא"כ פשיטא דנתקיים מצותו בשריפה וכיון דנעשית מצותו שוב אין מועלין בו.